

Дорогами нашого краю

У 1988 році газета русинів в Югославії "Руське слово", котра виходить у Новім Саді, опублікувала серію репортажів Мирона Жироша, в яких автор описує давні часи людей нашого руського роду, котри перед 250 роками оселилися на землі коло Дунаю, на теперішній югославській Войводині.

Журналіст Мирон Жирош вдячний потомок нашого руського роду в тих краях. Його інтересує життя русинів на землях теперішньої Угорщини, у горах Карпат. Він обслідував десятки сіл в Угорщині і на Закарпатті, а також на Пряшівщині.

Мирон Жирош десятки років працював журналістом у руській редакції Новосадського радіо, публікується у газеті і телевізії. Радіослухачі Пряшівської русинсько-української радіостудії знають його інтересні репортажі з подібною тематикою.

Мирон Жирош написав понад двадцять таких репортажів. Ми вирішили публікувати окремы з них, тоді, що у них детально малює життя наших людей, головним чином у селах на Бардіївчині, з яких перед многими роками люди переселились на північно-українські

руські села уже в XI віці. Є документи, котри свідчать про те, що на теперішній території Карпат русини жили з часів Київської Русі. До того краю йшли із України, Валахії, Семиграду /Трансільванії/. У тому часі не платили податки, але стражили панство Маковицького замку. Про tot замок є много приповідок, співанок. А єдна з них - "Коли муровали білу Маковицю".

Коли муровали білу Маковицю,
Гонили на панське убогу

вдовицю,

Одну неділенку газду
поховала,

Другу неділенку сына
породила.

В три дні по породі на панське
ей гнали,

На панське ей гнали, покоя не
дали.

На панське ся брала, горенько
плакала.

В слозах купаного сына
повивала.

На одній рученьці сыночка
тримала.

А з другов рученьков каміння
давала.

Каміння давала, горенько
плакала,

Горенько плакала, озера
глядала.

Плавай же ты, сину, в глибокім
озері,

Не зазнав ты отця, не зазнаш

I прийшли аж до середньої
Бачки, зістали на бачванськім
болоті.

Хрестини у Куріві

На хрестинах у Мілані Шпірка
Микола Мушинка нас увів як
гостів із Югославії, котри при-
несли їм вітання як потомки
предків того краю, котри тепер
жують у Срімі і Срімській
Митровиці. Рівночасно він
виголосив вінчовачку новона-
родженій Катерині, котру звич-
ка говорить хресна маті або
бабка, що принесла дитину до
дому із хрещення:

В'яли зме вам жидівча.
принесли зме вам хрестиянча.

жебы оно росло, кому-тому.
саме перше Богу-отцу

небесному,

а потім отцови, мамі на
радість, на потіху.

дідові, бабі на добру услугу.
жебы оно до церкви ходило.

але яй о корумі забувало.

КАРПАТОРУСКИЙ АМЕРИКАНСКИЙ
ЦЕНТР, ЙОНКЕРС, Н.И.

Субота 16-го Января НОВОРОЧНА
ЗАБАВА

Музика Журавлі, 9:00 год.вечер

\$15. від особи платни при резервації;

\$18. від особи платни при вході.

Шампан тост включений.

Резервація в Центрі:

556 Yonkers Avenue
Yonkers, N.Y.
Телефонічно: 914-969-3954

ПОТРІБНИЙ МЕНАЖЕР
НА НОЧІ І ВІКЕНДЫ.

побажане знання славянських мов
але не конечне.

Для інтервью телефонувати або
писати:

Carpatho-Russian American Center
556 Yonkers Avenue
Yonkers, New York, 10704
Tel: 914-969-3954

В Сараєві морд зділано
І цілій світ порушано,
Якийсь живан, може банда
Застрілила Фердинанда.

ним чином у селах на Бардіївщині, з яких перед многими роками люди переселялися на дільнянські землі.

На руській Маковиці

Мої кінофільми і дотепер охороняють пам'ятку на давні предавни часы, коли руський хор із Бачки, перший раз на фестивалі у Свиднику виспівав співанку "Братя русини". То були принесені вітання, які тишили домашніх так, що повстали у той час, коли ту співанку співали.

10 септембра 1989 року була неділя. Скорим раном я рушив до сіл руської Маковиці. В авті Микола Мушинка, домашній фольклорист, розповідає про край його людей, кожий одиночок, - то мала приповідка про минулі часи Маковиці.

Для того, аби зрозуміти, що означає слово Маковиця, Маковицький білій замок, ми пішли аж до села Зборова. Дізналися основне про Маковицький замок, який од нас не був близько. Тому і не робили фотографій. Тым часом ми дізналися, що много каміння із замку люди розібрали, хто на що. То був головний замок маковицького панства, котре числило 76 сел. З них лем два були словацькі, остатні русинські. Тоти села були закладані на основі так званого волоського /пастирського/ права од XV до XVII століття. То була уже третя колонізація. Ту були

Плавай же ты, сину, в глибокім
озері,
Не зазнав ты отця, не зазнаш
матери,
Утопить тя мати, не будеш сї
знати,

Чим інтересна тата пісня? Микола Мушинка говорить: "Народ не судить матір, котра затопила свою власну дитину, бо знає, що коли би тата дитина жила, мусила би ся міцно трапити. Значить, смерть була легша за життя про піддану людину".

Маковицький замок мав колись аж п'ять поверхів. То був славний замок на цілій околиці. У нім була свадьба Ференца Ракоці I із Оленою Зринською у 1666 році. Посліднім його паном був Ракоці II.

Довкола Маковицького замку сами гори, люди много робили, мало родилося на землі, люди були барз - експлоатовані. Жили од коров і овець, та і од них давали податки. Тому і втікали з того краю. Втікали де? Там, де було легше. У 1750 році головна частина із Маковиці втекла на "мадяри", так говорилося, або на "дільняки", на "дольну землю". Там почали організовувати свої колонії. Ту поробили і пожили даяки роки, але зась лем підданими їх робили, і рушали дальше, зась лем дальше, дальше... із мадярських Ірота, Гадна, Абод рушали на юг.

радість, на потіху.
дідові, бабі на добру послугу,
жебы оно до церкви ходило,
але ай о корчмі забывало.
А жебы була добра співаниця

танечниця
но, та і мы, тей нашей Катки,
хторуниська зме принесли
зоз того храму божественного
до дому родичовського,
вінчусме, жебы скutoчні
здрава жыла, на радість, потіху.
ту хресному,
но нашому "грішному" отцови,
котрый тогото шытко "завінил",
же гниська зме шя ту зышли.

Но, а баба, што тупрез окуляры
на ня позерают, жебы з ней
мали
радість, а й потіху.

Вінчовачка переказана, а до гостів ся озвала хресна мати із словами:

- Але тата наша Катеринка гола і боса, а зато вас просить, дорога родино, хто як може, хто як ся чує, жебы вы приспіли із своїми дарами, жебы зме її могли обути і облечі.

А як дары позбирали, хресна мати вернулася із словами:

- Ми дарочок приїмаме, а васу почливости маме, не до того часу, ніж нам будете дары давати, але до того часу, ніж нас буде пан Біг на тім швіті тримати.

Дякую вам!

/Далі буде/.
Мирон ЖИРОШ, Новий Сад.

І цілій світ порушано,
Якийсь живан, може banda
Застрілила Фердинанда.
Загучало, зашуміло,
В світі крику наробило,
Вельку войну спричинило,
На людях ся всьо отбило.

Австрія войну выдала
Сербии, што была мала.
Не могла ся боронити,
Мусіла о помоч просити

Россию, державу сильну,
До помочи завсе пильну.
Німец з Турком на Россию,
На Францию и Бельгию.

А Талиян на Австрію,
А незнати в корысть чью,
А потом ся так звязали,
Вельку войну розпочали.

Отчули зме внет ворога.
Война була дуже строга,
Як лем довга Лемковина,
Для никого не новина,
Як Германцы з Мадярами
Знущалися над Лемками:
Єдних, як собак, стріляли,
Другим руками звязували.

До арештов спроваджали,
На шыбенищах вішали,
Інших били и копали,
Многих в обозах тримали.

Люде барз голодували,
Бо істи им не давали.
Знущалися, як зли духи,
Люде гинули, як мухи.

Шибениці, шыбеници,
На них вісят без ріжниці
Найліпшого Лемков роду,
Без причини и доводу.

И. Ф. ЛЕМКИН